

KAN ALMA SIRASI

Tüplerin kapak renkleri birbirine karıştırılmamalı ve alınan kanlar belli bir sıra ile tüplere konulmalıdır. Clinical and Laboratory Standards Institute (CLSI) önerilerine göre uygulama aşağıdaki şekildedir.

Öncelikle, ilk olarak kan kültürü alınacaksa ayrı koldan alınmalıdır.

1-Koagülasyon: Plazma (sitratl) (Mavi)

 Kan almadan hemen sonra 8 saniye boyunca 180° açıyla yavaşça ters düz (3-4) kez yapılmalıdır, **kesinlikle çalkalanmaz.**

2-.Sedimantasyon: (sitratl) (Siyah)

 Kan alındıktan hemen sonra yavaşça bir kaç kez alt-üst edilerek özenle karıştırılmalıdır, **kesinlikle çalkalanmaz.**

3-Biyokimya: Jelli (Sarı)

 Tüpün çeperindeki silika partikülleri ile alınan kanın tamamen temas etmesi önemlidir, bunun için numune alındıktan sonra 4-5 kez yavaşça alt üst edilir, **kesinlikle çalkalanmaz.**

4. Plazma: Li-Heparinli (Yeşil)

 Kan örneği işaretli çizgiye kadar alınır ve sonrasında 5-6 kez yavaşça alt üst edilir, **kesinlikle çalkalanmaz.**

5.Tam kan, ACTH, HbA1c: (EDTA)

 (Mor) Kan alındıktan hemen sonra 8 saniye boyunca 180° açıyla yavaşça ters düz yapılmalıdır. 7-8 kez ters çevrilmelidir, **kesinlikle çalkalanmaz.**

6.Etanol: (Na Florürlü) (Gri)

 Dezenfektan olarak alkol içermeyen antiseptik kullanılması, 2tüp alınması, kapağının açılmaması gereklidir (Adli Tıp).

Bulaşıcı hastalıklardan korunmak için numune alımı esnasında KİŞİSEL KORUYUCU EKİPMAN KULLANINIZ!!!

Elinize kan temas etmesi durumunda bol sabunlu su ile yıkayınız.

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ NUMUNE ALIM BRAŞÜRÜ

Günümüzde laboratuvar çalışmalarında kullanılan cihazlar nerede ise tamamen otomatik hale gelmiştir. Öte yandan; pre-analitik süreç dediğimiz, analiz öncesi dönemde yapılan insan kaynaklı hatalarda ise beklenen azalma henüz görülmemiştir. Hazırlanan bu küçük broşür ile, laboratuvar test sonuçlarına %70'lere varan etkinliği olan pre-analitik hataların azaltılması hedeflenmiştir.

NUMUNE ALINIRKEN, DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KURALLAR

- İstem-barkod-tüp uyumunu kontrol ediniz.
- Uygun ve güvenli kan alımı için mutlaka holder kullanınız.
- Kan numunesi almak için uygun açu damar yapısına göre değişmekle birlikte yaklaşık 30 derecedir.
- Kan alınan kola takılan turnikenin bir dakikadan fazla kalmaması gerekir. Kan, eğer birden fazla tüpe alınacaksa, ilk tüpten sonra turnike kaldırılmalıdır.
- Hastalara aynı pozisyonda kan vermesi önerilmelidir.
- İğneyi çıkarmadan önce turnike mutlaka kaldırılır.

UNUTULMAMASI GEREKEN BAZI NOKTALAR:

1.Turnike ile yapılan birkaç dakikalık staz, venöz kanda bir çok parametreyi etkiler.

Örn; ALT, CK, LDH, albumin, bilirubin, Ca, %5 - 10 civarında artarken; glukoz, fosfat %2 - 5 civarında azalır.

2.Sıvı veya kan vermede kullanılan bir damar veya setten örnek alınmamalıdır.

Mecbur kalınırsa enfüzyona 10-20 dakika ara verildikten sonra numune alınabilir. Bu durumlarda diğer kol tercih nedeni olmalıdır.

3.Alınan kanın hemolize olmaması için azami gayret gereklidir.

En ideal olanı flebotomistlerin vacutainer kullanmasıdır. Eğer vacutainer yoksa, iğne

ucundan tüpe kan kesinlikle basınçla gönderilmemelidir, mümkünse enjektör ucu çıkartılmalı ve kapağı açılan tüp içerisine hafif basınçla numune boşaltılmalıdır. Hemolizli numunede, potasyum, fosfor, bilirubinler ve bazı enzimler (AST, CK, CK-MB, LDH...) yüksek çıkmaktadır. Ayrıca hemoliz, diğer birçok ölçüm yöntemlerinde de çeşitli hatalara neden olmaktadır. **Bkz. SEAH test rehberi-2016**

4.Kan örneğine eklenen antikoagülan önemlidir.

Kanın ölçülecek parametreye uygun antikoagülanla alınması gereklidir. Koagülasyon tüplerine kan alınırken işaretli yere kadar tüp doldurulmalıdır. Tüpün üzerine yapıştırılan barkodlar işareti örtmemelidir.

5.Hemen çalışılmayacak örneklerin bekleme süresi ve derecesine dikkat edilmelidir.

Örneğin bu numune bir kan ise, ideal olanı alındıktan 30 dakika sonra santrifüj edilmesidir. Numunelerin laboratuvara ulaştırılması ve santrifüj işlemine tabi tutulması 1 saati geçmemelidir. Aksi takdirde, istenmeyen hatalı sonuçların ve klinik yansımalarının ortaya çıkması muhtemeldir (örn: yanlış hipoglisemi).

6.Dış lab numunelerinde transfer çok önemlidir, mutlaka soğuk zincire uyulmalıdır.

Kuru buz en ideal olanıdır (KBUD-2016).

7.Kan gazı, bikarbonat, etanol numunesi alınırken, tüpün kapağı kesinlikle açılmamalıdır (tüp hava almamalıdır, aksi

takdirde sonuçlar %50'ye varan oranlarda yanlış çıkabilmektedir).

8.Koagülasyon numuneleri, genel kan alım tekniklerine uyularak ve mutlaka mavi kapaklı (% 3,2'lik Sodyum sitratlı) tüplere alınmalıdır.

Tüplerin seviye çizgisine dikkat edilmeli, eksik veya fazla kan alınmamalıdır. Numune alındıktan sonra çalkalanmadan nazikçe birkaç kez altüst edilmelidir. Servislerde numune alınan koagülasyon tüpleri buzdolabına kesinlikle konulmamalıdır. Numuneler mutlaka kapağı kapalı olarak ve çalkalanmadan kapaklı transfer seti ile 1 saat içinde, oda sıcaklığında (20-25°C) laboratuvara ulaştırılmalıdır.

Hazırlayan: Selvihan Çillioğlu

Kan alma broşürü hazırlanmasında değerli katkılarından dolayı, Biyokimya Lab. Klinik İdari Sorumlusu Dr. Hayrullah Yazar'a, Teşekkürler.